

Forældre som medspillere

Af Anna Marie Illum og Per B. Christensen, hhv. skolechef i Horsens og børne- og kulturdirektør i Næstved, Børne- og Kulturchefforeningen.

Folkeskoleloven siger det helt klart: Børn og forældre skal samarbejde med skolen om at leve op til folkeskolens formål.

Et aktivt og målrettet forældresamarbejde styrker forældre, lærere og elever i forhold til at indfri målene for undervisningen i folkeskolen. Formålet med og indholdet af samarbejdet fremstår dog sjældent tilstrækkelig klart. Mange skoler forsøger at overvinde dette problem ved at udarbejde pjecer, som kan hjælpe forældre og skole til at afklare forventningerne til hinanden. Initiativet er dog ikke tilstrækkeligt til at klare problemet.

Man må gå ud fra, at alle har interesse i et udbytterigt skoleforløb for det enkelte barn, men det betyder ikke, at der er enighed om, hvad det indebærer i forhold til det enkelte barn og i forhold til fællesskabet. For at afklare de forskellige forventninger, må vi afsætte tid til fælles drøftelser.

Dialogen vil efter al sandsynlighed afsløre, at alle forstår noget forskelligt, og at forventningerne undertiden er uforenelige inden for en klasses rammer. I sig selv giver det et grundlag for en fælles forståelse af, at opgaven er kompleks, og det er et godt fundament for et realistisk samarbejde.

Formålet med dialogen er ikke at opnå konsensus, men at tydeliggøre, hvilke forventninger, det er realistisk at have og som man kan forvente indfriet.

Skolen - et fællesskab af individer

Et gennemgående problem i forhold til afstemning af forventningerne er de mere og mere "individualistiske holdninger", fx tilbøjeligheden til at forældre kun fokuserer på deres eget barn og mangler forståelse for, at skolen fungerer som et fællesskab. En del af de sidste års lovinitiativer på skoleområdet opfattes af forældrene som en legitimering af denne tankegang.

Undervisningsdifferentiering, mål og løbende evaluering opfattes af en del forældre, som elementer i en individuel tilrettelagt undervisning. Her kræver det styrke fra skolens side at fastholde en praksis, der grunder i en betragtning om, at de også har et fællesskab og en helhed, der skal tilgodeses.

Skolens ledere og medarbejdere udfordres af velfungerende forældre, der ikke kender spillereglerne i skolen og blander sig i forhold, de ikke har kendskab til. Forældrene forstår ikke, at pædagogikken og hverdagen ikke er indrettet på deres præmisser. Det kan være svært at komme igennem med forklaringerne på, hvordan tingene er skruet sammen. Det kræver en høj grad af professionalisme hos ledere og medarbejdere, idet de må kunne skelne mellem profession og person, - ellers bliver

det for svært og for belastende. Samtidig skal de kunne være sikre på opbakning fra det øvrige system til at stå fast – fra forvaltningen og politikerne.

Høje forventninger

Afdækker man forældrenes forventninger og skolens muligheder, vil man efter al sandsynlighed se et gab mellem forventningerne og det offentlige mulighed for at indfri dem. Virkeligheden er, at dagens forældre ofte er færdiguddannede og generelt har gode økonomiske kår, når de får børn.

Det er modne og bevidste forældre, som prioriterer ønskebørnene og er optaget af, hvad der er et godt børneliv. Vi ser familier, som vægter dyre ferier, tilbygninger, restaurantbesøg og andet i kraft af den rigdom, som er flydt ind over landet de senere år. Den mentalitet forplanter sig til de krav, forældrene har til institutionerne. Mor og far forventer det bedste for deres børn - også i de offentlige tilbud.

Som modspil hertil skal vi turde konfrontere forældrene med, at der er en grænse for, hvilke opgaver vore institutioner skal løse.

Vi trænger grundlæggende til en debat om, hvad det offentlige skal klare, og hvad børnene og deres forældre selv skal klare. En skole er ikke en forretning eller en service. I en skole skabes faglige og personlige kompetencer, og det kan kun lade sig gøre, hvis de, der skal have kompetencerne, medvirker.

Hvis et nyindkøbt køleskab ikke fungerer, henvender man sig i forretningen, og får et nyt. Hvis læringsprocessen – både med hensyn til kundskaber og social adfærd - ikke fungerer, er svaret ikke nødvendigvis en ny skole, det kan også være fælles hårdt arbejde.

Når noget er svært eller ikke umiddelbart vil lykkes, findes der ikke altid smutveje, og det er heller ikke nødvendigvis nogens skyld. Børnene og de unge mennesker skal udvikle ”tålemod”. De skal kunne tåle modgang uden at miste selvtillid og uden at give op.

Et fælles projekt

Mange lærere oplever forældresamarbejdet som et vanskeligt aspekt i deres arbejde. De synes, forældrene er kritiske og krævende, mens forældrene på den anden side forventer, at lærerne er sikre, markante og gode til at undervise.

Skolen og lærerne må opfatte forældrene som medspillere, samtidig med at skolen er tydelig i forhold til,

- ✳️ hvad der inviteres til dialog om,
- ✳️ hvad der primært er et professionelt ansvar,
- ✳️ hvem, der har ansvaret for hvilke opgaver, og
- ✳️ hvor der er muligheder for indflydelse, og hvor der ikke er.

Skolens ledelse og medarbejdere skal turde stille krav til forældrene, men de skal også være lyttende og lydhøre.

Et godt samarbejde er bl.a. kendetegnet ved, at alle parter erkender og anerkender, at der er forskellige perspektiver på den fælles opgave, og at samarbejdet fungerer på trods af misforståelser, tvivl og uenigheder. I respekt for hinandens opgaver og roller bliver samarbejdet en ressource. Forældrenes forslag og spørgsmål giver anledning til overvejelser, ”dem” og ”os” -tankegangen eksisterer ikke, og forældrene bliver en uvurderlig støtte for skolen. Hvis dialogen holdes i live, og grundlaget hele tiden er respekt, lydhørhed, tydelighed og handling kan der blive tale om et fælles projekt.

Folkeskolen behøver forældrenes tillid og opbakning

Skolen har brug for et stærkt samarbejde med forældrene, der involverer klassen og fællesskabet i klassen - ikke bare deres eget barn. Forældrene har en central rolle i anerkendelsen af, at der skal være plads til alle. Kravet er et godt socialt miljø med ro og god tone, hvilket skolen kun kan skabe i kraft af opbakning fra hjemmene.

Samtidig kan forældrene bakke op skolens faglige ansvar ved at udvise tillid til skolens arbejde over for deres børn, og ved at vise interesse for det, barnet kommer hjem med fra skolen. Er forældrene usikre eller i tvivl om skolens faglige niveau og praksis, er det vigtigt, at afklaringerne sker mellem de voksne, så usikkerheden ikke sendes videre til barnet. For at kunne udvikle sig fagligt og socialt i skolen er det nødvendigt, at barnet har tillid til det, der sker. Og det er de voksnes ansvar i samarbejde at sikre dette.

Forældrene kan medvirke til en god skole

Folkeskolen er i fokus, og med rette. Det er her, grunden lægges til livslang læring og social indsigt, som er en forudsætning for, at vores børn kan vokse op i og manøvrere i en globaliseret verden.

Som kommunale chefer på området er vi meget optaget af, hvordan vi kan arbejde med at indfri forventninger. Vi inviterer hermed til samarbejde om opgaven.

Det er nødvendigt, at alle folkeskolens parter og ikke mindst forældrene indgår i det fortsatte arbejde med at sikre en god folkeskole. Det vil sige en skole, hvor vi styrker børnenes faglige niveau, deres kreative evner, deres innovation og deres evne til at løse problemer – samtidig med vi har fokus på både den enkelte og fællesskabet.